

DE SIERK

Roland Desnerck



Roland Desnerck

Auteur van o.m. het Oostends Woordenboek en de vertalingen van Kuifje in het Oostends dialect

Rogierlaan 25, bus 13, 8400 Oostende

Tel.: 059 23 56 57

E-mail: roland.desnerck@telenet.be

Aanvankelijk viste men op onze kust enkel voor eigen verbruik en voor die burens die men in een ruilhandel betrok. Toen de dorpen groter werden, sommige ervan in de 12de en 13de eeuw stadsrechten kregen, de vismethoden verbeterden (het grote haringnet: de vleet), de vaartuigconstructies meer veiligheid en een verdere vaart gingen verzekeren, ontstond er een ware vishandel. Dit kon door het besprenkelen van mandvis met zout: het steuren. Of vanaf de 14de eeuw door het verhandelen van de Scandinavische kaakharing. Net iets voor 1400 gingen onze Vlaamse vissers ook zelf de haring kaken en gezouten in tonnen steken.

Een verkoopplaats te Oostende was echt nodig en die werd “*de coopinghe*” genoemd. Het was toen al een visafslag. In een charter van 1483 lezen we: “*want al 't goed dat t Oostende ancompt wordt openbaerlic vercocht by myne, ende als men 't looft die eerst myn roupt es de naeste...*” Zo ontstond het Vlaamse woord “vismijn”, dat zelfs in het Frans overging naar “minque”, naast het Hollandse “visafslag”.

Er kwam een geweldige bloei door de vishandel. Er werden duizenden tonnen vervoerd naar Wallonië, Frankrijk,... Het hoogtepunt voor de val door de godsdiensttwisten en het Beleg van Oostende (1601- 1604) is te situeren omstreeks 1585 toen er trouwens stenen tafels op de vismarkt bij de “*Kaey*” geplaatst werden. Dat was toen nog bij de oude haven gegraven in 1445 op de plaats waar nu de Van Iseghemlaan ligt met een havenmond voor het Casino. Oostende had op dat moment 52 haringbuizen die samen enkele miljoenen stuks haring aanvoerden. De grootste haringbuizen brachten immers ruim 30 last haring binnen. Dit betekent 30 last X 18 tonnen X 1000 stuks, of meer dan een half miljoen haringen voor één zo'n grote haringbuis. Het was dan ook in de haven een gesjouw met paard en wagen van jewelste.



Fig. 1 Algemeen zicht op de haven van Oostende, met in het midden de Sierk. Periode 1865-1914, 1919-1939 © Beeldbank Oostende, Dohmen Albert.

Na het beleg was er aanvankelijk nauwelijks vishandel in Oostende. De stad was totaal vernietigd en om de haverklap legden de Hollanders een blokkade voor de haven. Ook de strandvisserij lag aan banden.

Stilletjesaan kwam de vishandel toch weer op dreef. In 1706 werd de Vismarkt opgericht in Het Kazant, tussen het Bonen- en het Kadzandstraatje, een plek die nog steeds De Vismarkt genoemd wordt. Maar omdat de visverhandeling voornamelijk bedreven werd op de plaats van het Oude Kapucijnenklooster heet die markt thans Het Mijnplein of bij de Oostendenaars ook wel "De Dérde Mart". Die was in de 19de eeuw enkel toegankelijk via de Groentenmarkt, op redelijke afstand dus van de aanlegplaats der sloepen en zo kon er onderweg wel wat vis "verdwijnen". Vandaar dat er in 1835 een reglement ingesteld werd waarbij de verplichte route voor het visvervoer in de stad vastgelegd werd: via Kaaistraat, Groentenmarkt, richting Nieuwstraat waar de oude nauwe kloosteringang alle vervoer verhinderde.

In 1865 werd besloten tot de ontmanteling van de stad en mede door de expansie van de visserij werd het tekort aan meerplaatsen opgevangen door de stadsgracht voor de huidige Visserskaai uit te graven tot een tijdok (nu Montgomerydok).

De reders vroegen daarbij een vismijn zo dicht mogelijk bij de sloepen opdat er niet opnieuw te veel vis zou "verloren" gaan. En zo kwam er in 1877, tussen Tijdok en Strontdok, een ronde vismijn die al vlug de naam SIERK kreeg. En er heerste tussen die pakhuizen daarbinnen zoveel bedrijvigheid dat de mijn al in 1885 moest vergroot worden. Een gekend figuur in de Sierk was Guusje van de Sierk. Vandaar de uitdrukking "je zie lik Guusje van de Sierk", wat betekent dat je vrij sloom bent, en telkens weer in herhaling vervalt.



Fig. 2 IJslandse vangst op de ronde binnenplaats van de vismijn in Oostende. Bron: Wetenschappen, Anoniem in Verbrughe (1932).

Met het verleggen van de meeste visnijverheid naar de zg. overkant van de haven werd besloten daar ook een nieuwe vismijn te bouwen. En de voornamelijk door de vissersbevolking bewoonde wijk “De Oude Vuurtoren”, in het Oostends “*Et Naigerdorp*” (omdat daar veel stokers van de stoomtreilers woonden) met vele honderden bewoners, verdween om plaats te maken voor nieuwe vissersdokken en de Hendrik Baelskaai. Die vismijn kwam er in 1934.

Bij de oude stad behield men enkel de Garnaalmijn, die nu het Noordzeeaquarium geworden is. De verkoop als heel vroeger in de “*Coopinghe*” gebeurt nu “*an de vistrap*”.

Er werd vroeger verteld dat er slechts één soort vis was die niet moest “gemijnd” worden en dat zou haai geweest zijn. Die werd gewoon op de kaai verkocht. Vandaar die leuke Oostendse uitdrukking wanneer men bedoelt dat iets goedkoop is: “*t ligt up hoajekoaje*”.

Dat de vismijn altijd een oord van drukte, geroep, vertellen, volkse omgang was, vinden we terug in de volgende amusante uitdrukkingen:

- *Os e visjher mé ze muule in de vis gevoldn was, kostn hail de vismiene vullégn mét die vis.*
- *Os e viswuuf heur muule oopmdoet, zoe je hail de vismiene.*